

LEMAIRE

1825

M. V. MARTIALIS
EPIGRAMMATA

AD CODICES PARISINOS

ACCURATE RECENSITA

VARII LECTIOIBUS, NOTIS VETERIBUS ET NOVIS,

GRÆCA INTERDUM VERSIONE, NOTITIA LITERARIA,
ET INDICE LOCUPLETISSIMO

ILLUSTRABUNT

QUINQUE PARISIENSIS ACADEMIÆ PROFESSORES

VOLUMEN PRIMUM

PARISIIS

COLLIGEBAT NICOLAUS ELIGIUS LEMAIRE

POESEOS LATINÆ PROFESSOR

MDCCCXXV

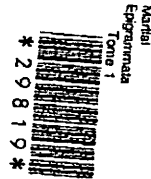
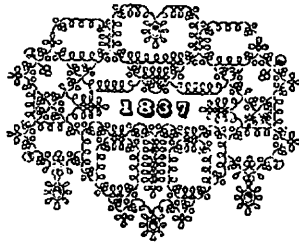
BIBLIOTHÈQUE CLASSIQUE LATINE
— OU —
COLLECTION
DES AUTEURS
CLASSIQUES LATINS

AVEC
COMMENTAIRES ANCIENS ET NOUVEAUX
FRAGMENTS INÉDITS, RECHERCHES, DISSERTATIONS, INDEX, PORTRAITS,
CARTES GÉOGRAPHIQUES, PLANS DE SIÈGES ET BATAILLES, TABLEAUX, ETC.

PAR N. E. LEMAIRE,
ANCIEN DOYEN ET PROFESSEUR DE POÉSIE LATINE À L'ACADÉMIE DE PARIS.

IMPRIMÉE PAR DIDOT.

.SECONDE SOUSCRIPTION.

PARIS,
ON SOUSCRIT CHEZ M. EHRMANN,
RUE DE LULLI, N° 2, PLACE DE L'ANCIEN OPÉRA.

IX.

DE RHINOCEROTE. *

Rhinoceros ægre lenteque irritatus, præter spem tandem in feras
irruens, taurum jactabat non secus ac taurus pilam.

PRÆSTITIT exhibitus tota tibi, Cæsar, arena,
Quæ non promisit, prælia rhinoceros.

Ἡ ῥ' ἀναπαγγέλτους ἄθλους σοι, Καίσαρ, ἀγώνων
Ῥινοκέρωσ δι' ἔλου δειῖζε κυνηγεσίου.

* Inscriptio in cod. Thuan. *De rhinocerotis prima pugna.* Marcellius vult: *De pugna tauri ac rhinocerotis.*

2. *Quæ non promisit* omnes codd. et edit. vett. Scaliger correxit, *Quæ non promisti.* Sed, pace manium tanti viri dixim, inquit Ant. *de Rooy*, non placet. Haud ineleganter hestias, vel etiam res inanissimas, *promittere* dicantur, quando ex illarum externo habitu gestuque de interna vel futura virtute conjecturam facere licet. *Promittere* ergo h. l. valet minari. Vid. Barth. ad Claud. Nupt. Hon. v. 247. Rhinoceros in arenam productus fortasse non præceps, ut aliam hestiam, simul ac adversarium conspexerint, in pugnam ferebatur; sed aliquamdiu impetum repressit: qui cunctabundi externus habitus non admodum ferocem pugnam promittere videbatur. Tandem vero, solutis iræ, quam collegerat, repagulis, pronus in adversarium irruerat, ut leo apud Lucan. lib. I, v. 205 et seqq. — *Quæ non promisit.* Quia

non potuit aliquamdiu ab amphitheatralibus magistris irritari. Sic infra epigr. xlii, v. 3; desperabantur promissi prælia Martis. — *Rhinoceros.* Ingens bellua fortitudine ac robore cum elephanto comparanda, sed minus procera. Tergus ei durissimum, colorque buxeus. In summitate narium cornu gestat, forma repandum et duritie ferrum exequans. Diu disputatum fuit, unicum an geminum cornu habeat: Pausanias, lib. IX, dicit eam duobus cornibus decoratam esse, et exinde nomen trahere; Plinius vero, VIII, 20, unicum habere, qualis sæpe visa. Res nunc omnibus nota est; nempe rhinocerotem asiaticum, duo cornua, Africanum vero unicum habere. Ludis rhinocerota exhibuit primus Pompeius magnus, deinde Augustus; et posteriores Imperatores illos imitati sunt. Naso corneo rhinocerotis in vasculum facto utebantur potentiores oleo servando in balneis, teste Juv. VIII, 130 et Nost. lib. XIV, epig. lxi. Ed.

O quam terribiles exarsit pronus in iras!
Quantus erat cornu, cui pila taurus erat!

Ὡς φρικτὸν θύμαινε πυρούμενος! οἷη ἔην ῥίς,
Ἦι καὶ ταῦρος ἔλωρ ἔπλετο χορτοπαγής!

3. *O quam terribilis Junt. terribi-*
leis ed. Par. 1754. — *Pronus*. Cornu
submisso ad tollendum taurum, et
fera alias etiam prona.

4. *Cui pila*. Pila erat effigies stra-
mentitia hominis, qua objecta tauri
irritabantur. Fiebant aliquando pi-
lae ex pannis purpureis, fœno, stra-
mineve sartis, quo colore tauri ma-
xime efferrantur. Unde proverbial-
iter *homines fœneos* dicit Cicero, pro
Cornel. princ. « Prospectat vide-
licet Cominius quid agatur: vide-

licet homines fœneos in medium ad
tentandum periculum objectos »;
et etiam apud nos dicitur *un homme*
de paille, jocandi causa, pro ho-
mine nullo, aut persona interpo-
sita. Cf. *Ascon.* ad Cic. *hic.* Ed.
— *Rhinoceroti taurus pro pila erat*,
tam leve illi pondus taurus. Unde
robur *bestiæ discis*, quod et admi-
ratur Poeta, nec præ magnitudine
expromit, ut lectori, quod solet,
meditandum aliquid relinquat,
quod ei voluptati est.

X.

DE LEONE QUI GUBERNATOREM OFFENDIT.

Cæsarem ob justitiam laudat, qui leonem, quod magistrum læserat
occideratve, telis confossum interfici jussit.

LÆSERAT ingrato leo perfidus ore magistrum,
Ausus tam notas contemerare manus:
Sed dignas tanto persolvit crimine pœnas,

Ἄρμος ἦν μὲν ὀδᾶξ δηλήσατο λῆς ἀχάριστος,
Οὐδ' οὕτω γνωστῆς φείσατο δεξιτερῆς.
ὄνατο δ' οὐ δὴρὸν τολμήματος, ἄξια τίσας·

1. *Læserat ingrato*. Oblitus nem-
pe beneficiorum quæ a suo rectore
acceperat; sed irritatus et crude-
liter verberatus, ut apparet ex

quarto versu, alioquin animal est
gratissimum, ut narrat Gellius,
lib. V, cap. 14, de Androclo et
leone. Vide lib. II, epigr. LXXV.

ius infelicis versificatoris, qui deficientem in veteri codice versum supplevit. — *Hæc tamen*. Sup. epigr. xi, v. 7. — Post hoc epigr. aliud inserit cod. Thuanus, quod fragmentum quoddam corruptum videtur :

DE KODEM.
• Orphea quod subito tellus dimisit hiatus Versa miramur, venit ab Euridice. • Hic autem Gronovius legendum putavit : *tellus emisit hiatus Miramur ? versa venit ab Eurydice.*

XXII.

DE RHINOCEROTE. *

Rhinoceros ægre lenteque irritatus, tandem in furorem versatus est. Ed.

SOLLICITANT pavidi dum rhinocerotæ magistri,
Seque diu magnæ colligit ira feræ;
Desperabantur promissi prælia Martis :
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.

Ὡς τὸν ῥινοκέρωτ' ἀχαιεῖς ἐρέθιζον ἀμορβοῖ,
Νωθρῶς εἰς ὄργην θηρὸς ὀρινομένου,
Πᾶσ' ἦν προσδοκίμων ἀνεμῶλιος ἐλπὶς ἀγῶνων.
Ἄλλὰ τὸ πρόσθ' οἴσρημ' ἔλθε παλινδρομίῃ.

De Rhinocerotis pugna secunda inscribitur in cod. Thuan.

1. *Sollicitant*. Feras ad pugnam irritare solebant stimulis, igne, flagellis, pilis, mappis, modo epigr. xi, vers. 1. — *Pavidi*. Verentes ne in se bestiam moverent; vel ne, si non moveretur in pugnam, populo displicerent, qui lentas ode- rat pugnas, ut ultimo sequentis epigr. versu.

2. *Seque diu*. Difficile enim irri- tabatur rhinoceros; ut epigr. ix, supra.

3. *Desperabantur promissa Beverlandus*. — *Prælia Martis*. Id est, venatio arenæ, in qua colebatur Mars.

4. Idem Beverlandus legit *huic rediit*. Codex Thuan. *Sed tamen rediit*. Marcellius legendum putavit : *Sed tamen ei, μονοσυλλάβως*. Cognovimus : *Sed tamen huic*. — *Sed tamen is rediit*. Is furor, qui ante epigr. ix, *cognitus* describitur : « O quam terribiles exarsit pronus in iras ! » ita non redundat vocab. *is*, sed alludit ad hoc epigramma. En.

Namque gravem gemino cornu sic extulit ursum, 3
Jactat ut impositas taurus in astra pilas.

Οὕτω γὰρ διπλόη βοῦν ἄγριον αἶρε κεραίη,
Ὡς ταῦρος λιμᾶ δεικέλα χορτοπαγῆ.

5. Janus Dousa, Scaligerus, Pulmannus, alii, *urum* legunt pro *ursum*. Vide Variorum Notas. — Beverland. *cornurabido*. Codd. Florent. et Med. *rapido*. — *Gemino cornu*. Rhinoceros africanus geminum cornu habet. Legunt alii *urum*; hoc est, bovem silvestrem, cui imperitum vulgus *bubali* nomen imposuit, teste Plinio, lib. VIII, cap. 15; et ideo intelligunt *urum* gemino cornu gravem, id est infestum, vel etiam ponderosum quod *convenit magis* uro quam urso; quid enim, ut aiunt,

mirabile, si rhinoceros qui tauros (epigr. ix supra), jactabat veluti pilas, jactat *ursum*? Eo.

6. Lipsius ad Senec. de Ira, lib. III, cap. 30, suspicabatur legendum, *Jactat ut obpositas*. Ant. de Rooy proposuit, *expositas*. Exponi dicuntur, quæcumque in aperto collocantur. Vide Cel. Cannegiet. ad Avian. Fab. XXIII, et Burm. ad Ovid. Art. I, 408. Atque ita pilas in arena expositas, ut inde bestias irritarentur. — *Pilas*. De quibus dictum epig. xix, supra.

XXIII.

DE CARPOPHORO.

Eundem Carpophorum laudat, quem supra (epigr. xv) et infra (epigr. xxvii) heroibus præfert antiquis. ED.

DORICA quam certo venabula dirigit ictu

Ὅτην εὐσχοπίνην ἰθύνει Δωρίδος αἰγμῆς

1. *Norica* conj. Ramires de Prado. In *Norica* provincia sffabre omne armorum genus cudi vulgatum est. Hor. Od. I, 16. Noster infra, lib. IV, epigr. lv. At vide Turnebi Adv. XVII, 2. Pro *certo* in nonnullis codd. *torto*. — *Dorica*. Græca: nam venabuli inventores

fuere Græci, teste Plinio VIII, 36: vel Laconica ut placet aliis; Lacones enim venatores strenui, iidemque Dorici generis fuerant. Vide Turneb. adv. lib. XVII, cap. 2. Vel a Doride, in qua Pindus mons, optimæ materiæ ad hastilia ferax; vel a Doribus qui, teste Homero